

Premjerą pristatantis Iwanas Wyrpajewas: gyvenimo prasmė yra maksimaliai išnaudoti savo dvasinį potencialą

Rugsėjo 14 ir 15 dienomis įvyks pirmoji naujojo Juozo Miltinio dramos teatro sezono premjera - Iwano Wyrpajewo ir Mykolos Mishyno spektaklis „Mahamaya Electronic Devices“ pagal to paties pavadinimo I. Wyrpajewo pjesę. Kas yra mahamaya, kodėl I. Wyrpajewo veikėjai nuolat mąsto apie dvasingumą ir kokia yra gyvenimo prasmė - skaitykite interviu.

Pirmas dalykas, kuris krenta į akis vos paėmus skaityti pjesę, tai jos pavadinimas. Pabandykite jį dekonstruoti. Kas yra mahamaya?

Mahamaya, verčiant iš sanskrito kalbos, reiškia: „maha“ - didelė, o „maya“ - iliuzija. Didelė iliuzija. Didžioji iliuzija. Hinduizme manoma, kad pasaulis kurį matome ir patiriame yra viso labo iliuzija. Tarsi holograma. Tai - samsara. O *electronic devices* reiškia elektrinius prietaisus. Kartu šio derinio reikšmė atsiskleis kiekvienam žiūrovui asmeniškai, kai jis pamatys spektaklį.

Dvasingumas - jūsų kūryboje dažnai aidinti tema. Veikėjas, kuris jūsų pjesėse apie tai nesusimąstytų - mažuma. Kuo jums svarbus dvasingumas ir kelio į jį paieškos?

Dvasingumo nėra ko ieškoti, visi atsakymai yra aiškūs ir mums jau žinomi. Žmogaus gyvenimo prasmė yra maksimaliai išnaudoti savo dvasinį potencialą, tam kad vystytumėmės ir pažintume save. Tai mumyse inkorporuota per evoliucijos procesus, tai patvirtina mokslas - mes esame gyvos būtybės, kurios sparčiai sudėtingėja. Mūsų tikslas - nugyventi kuo kokybiškesnį gyvenimą, meilėje, atjautoje, dėmesingume kitiems žmonėms, kuriant tarpusavio ryšius, tausojant planetą ir gerbiant kitą gyvybę bei mums paliktas tradicijas. Visa tai kartu sukuria išsipildžiusį, pilnavertį žmogų. Štai ir visas dvasingumas.

Ar tai ir yra pjesėje minima rita, vedizme reiškianti visatos tvarką?

Taip, tai ir yra rita. Reikia panaikinti šios sąvokos mistiką, nes mistika - tai praėjęs žmonijos etapas. Aš nesu mistikas. Aš tiesiog noriu gyventi vystydamasis.

O kodėl grežiatės būtent į rytų dvasingumą - hinduizmą, budizmą? Kuo jums jis artimesnis už krikščionybę, judaizmą ar islamą?

Tarp religijų jokio skirtumo nėra - visos jos kalba apie vieną ir tą patį. Tai dar viena kultūra, tradicija, kuri gyvuoja žmonijoje ir kuri, nuo tos akimirkos, kai pradėdame pažinti save, pradeda kartu su mumis tobulėti ir sudėtingėti. Tad religija yra viso labo vienas savęs pažinimo ir vystymo būdų.

Premjerą pristatantis Iwanas Wyrpajewas: gyvenimo prasmė yra maksimaliai išnaudoti savo dvasinį potencialą

Tačiau sakyčiau, kad šiandien religiją galima laikyti pasenusia praktika. Ji nebeveikia, kaip socialinė institucija, o kartu yra pasenusi, kaip dvasinė. Vis tik religijoje užkoduoti tam tikri įrankiai, siūlantys santykį su mus supančia realybe. Mano pjesėje daugiausiai naudojamas šaivizmas ir iš jo ateinančios sąvokos, nes manau kad šaivizmas tiksliausiai apibūdina tai, kaip šiandien veikia visata. Viso to esmė yra labai paprasta – visi mes esame viena kosminė sąmonė, kuri pasireiškia skirtingomis formomis. Jame slypi integrali prieiga – reikia prisiminti, kad tai yra integrali pjesė.

O kas yra integralumas?

Visuomenė vystosi tam tikrais etapais. Kiekviena sąmonė ir gyvybės rūšis tam tikram laikui užsibūna kiekviename šių etapų. Pavyzdžiui vaikas – kai jis yra mažas, jis kurį laiką egzistuoja instinktų lygmenyje – maitinasi iš motinos krūties, eina į tualetą. Būdamas tame vystymosi etape jis negali suvokti kažko sudėtingesnio ir abstraktesnio. Vėliau jis ima suvokti save, savąjį „aš“, vėliau ima pažinti jį supančią visuomenę, vėliau – mokslą, dar vėliau – kad yra planetos dalis.

Po to jis gali pereiti į integralų lygį, kuris reiškia, kad visi iki tol praeiti vystymosi etapai susijungia į vieną. Integraliame lygmenyje žmogus suvokia, kad jis egzistuoja visuose lygmenyse – nuo instinktų iki sąmoningumo ar mokslo pažinimo. Integralus žmogus gyvendamas šioje planetoje vis geriau pažįsta save, tai apjungia vis daugiau jo gyvenimo ir vystymosi etapų.

Kaip integralumas atsiskleidžia pačioje pjesės formoje?

Manyčiau, kad nevertėtų žiūrėti į šią pjesę per integralumo prizmę – tai tiesiog yra sąmoningas suvokimas apie įvairiausių pusių egzistavimą. Žvelgiant į šią pjesę paprastai, žiūrovo akimis, galima teigti, kad ši pjesė viso labo yra penkiasdešimt penkios minutės klausimų ir atsakymų, kurie mums rūpi, kurie mus jaudina. Tam, kad žiūrėtum šį spektaklį, neprivalai pasižymėti išskirtiniu intelektu. Šis spektaklis labiau yra patirtis. Tai spektaklis – seansas.

Pjesės tekstas yra labai intensyvus, tarsi minčių srautą primenanti diskusija. Nors joje skambantys klausimai ir atsakymai yra labai gilūs ir provokuojantys mąstyti, greitas spektaklio tempas neleidžia to daryti. Kodėl pasirinkote tokią formą – skubėti tiek daug klausti ir paliesti, nesuteikiant laiko išsigilinti?

Manau, kad toks būdas užduoti daug klausimų parodo, kokia begalė jų išties egzistuoja, nors tikrasis yra vienas – kokia yra tavo gyvenimo prasmė? Į šį klausimą egzistuoja vienas

Premjerą pristatantis Iwanas Wyrupajewas: gyvenimo prasmė yra maksimaliai išnaudoti savo dvasinį potencialą

vienintelis atsakymas, tačiau jis šioje pjesėje neskamba. Atsakymas skamba mūsų gyvenime.

Vienas kito klausdami „esi už ar prieš abortus?“, iš tiesų klausiamo „kas tu?“ ir „kokia yra tavo gyvenimo prasmė?“. Jeigu klausi ar turi teisę mylėtis su kitu asmeniu, kai gyveni santuokoje, atsakymas priklausys nuo to, kame yra tavo gyvenimo prasmė. Jei užduosi klausimą „ar galima vartoti narkotikus?“, atsakymas ir vėl slypės tame pačiame klausime. Galima ką nors daryti ar negalima, atsakyti gali tik tavo paties gyvenimas ir jo prasmė.

Panevėžys yra ketvirtas miestas, kuriame bus pristatyta ši pjesė - vėliau spektaklį statysite Estijoje. Ar galėtumėte plačiau papasakoti apie šios pjesės kelionę po pasaulio teatrus, kuo yra patrauklu statyti vieną kūrinį ne viename teatre?

Noriu pabrėžti, kad nestatau šio spektaklio pats, mes tai darome su fondu „Teal House“. Juozo Miltinio dramos teatre didelį darbą padaro ukrainiečių režisierius Mykola Mishynas, kuris šį spektaklį taip pat kūrė Moldovoje, kartu su mano sūnumi Genadijumi. Genadijus greitu metu šį spektaklį režisuos Estijoje. Taigi mes pasiskirstome užduotimis - statydami šį spektaklį dirbame ir kuriame kaip komanda.

Varšuvoje, kur gyvename ir dirbame jau esame sukūrę tris šio spektaklio versijas - ukrainiečių, rusų ir lenkų kalbomis. Aš pats asmeniškai režisavau tik du darbus - rusų ir anglų kalba, bet mačiau šešis pastatymus. Ir visi jie labai skirtingi. „Teal House“ fonde šiuo metu rodomos dvi versijos - ukrainiečių ir rusų kalbomis. Su ukrainiečių aktoriais spektaklius sukūrė Mykola, o rusų - aš. Man asmeniškai labiau patinka Mykolos versija, tai, kaip joje vaidina aktoriai - savo versijoje to išgauti negaliu, mūsų aktoriai tiesiog naudoja skirtingą atlikimo būdą.

Ką naujo atrandate dirbdamas su šia pjesė Panevėžyje?

Tai yra klausimas, kurį žiūrovai kelia kiekvienoje šalyje, į kurią mes nuvažiuojame. Dabartiniame kūrybiniame procese mes susiduriame su lietuviška sąmone, kuri ir įgarsina pjesėje skambančius klausimus. Kiekvienos šalies sąmonė skirtinga.

Tai kuo mes užsiimame su aktoriais yra joga - jungtis tarp vidinio ir išorinio žmogaus pasaulio. Išorinis pasaulis - tai forma, kuriama spektaklio teksto, ritmo, keliamų užduočių. O pjesės vidų mes užpildome sąmone, kuri paveikia ir formą. Labai įdomu žiūrėti kaip skirtingose šalyse tai kinta.

Ką tik pravedžiau keletą repeticijų - esu tai daręs jau daug kartų, bet aš negaliu pasakyti, kad šios repeticijos Panevėžyje man yra rutina. Man viskas buvo nauja: kaip aktoriai reago

Premjerą pristatantis Iwanas Wyrupajewas: gyvenimo prasmė yra maksimaliai išnaudoti savo dvasinį potencialą

į mane, mano pastabas – aš dar niekad nedirbau su tokiais kaip jie, todėl kiekvieną sykį tai yra nauja. O mūsų misija ir yra atskleisti, kad tikrasis pjesės naujoviškumas yra ne jos interpretacijoje, o gyvame, tikrame kontakte ir šioje, dabartinėje akimirkoje.

Kas tuomet lieka nekintančio? Kokia yra esminė „Mahamaya Electronic Devices“ dalelė, kuri niekada nesikeis, kad ir kur kurtumėte šį spektaklį?

Nekintantis elementas visuomet slypi temoje, o tema šioje pjesėje skamba klausimo pavidalu – „kam visa tai?“.

Kas nustebino dirbant su Juozo Miltinio dramos teatro aktoriais?

Aš jau daugelį metų myliu Lietuvių teatrą – gal dvidešimt penkerius, gal trisdešimt... tiek, kiek pats dirbu teatre. Lietuvių aktoriai yra labai geri, kadangi ir tauta iš esmės yra tokia. Man labai įdomus ir artimas šis lietuvių tautinis kodas. Jame yra širdis, įsižeminimas, gylis, disciplina ir tuo pačiu gerumas.

Man labai patinka Juozo Miltinio dramos teatro aktoriai, ypač jaunimas – aš daug dirbu su jaunais žmonėmis. Dažnai sutinku jaunos žmones, kurie yra tarsi pasiklydę, nerandantys atsakymų. Postmodernizmas jiems sako į viską nusispjauti ir niekuo netikėti, numuša juos nuo tikslo, nuo vystymosi. Tačiau čia atradau jaunos aktorius, kurie turi aiškesnę kryptį, yra tvirtesni. Džiaugiamės dirbdami su jais ir tikiuosi, kad ir jie džiaugiasi dirbdami su mumis.

Gal galėtumėte plačiau papasakoti, kas yra „Teal House“? Ko gero nedaug kam yra pažįstamas šis vardas.

„Teal House“ yra Varšuvoje įsikūręs fondas, kuris užsiima pagalba karo pabėgėliams iš Ukrainos, o taip pat žmonėms bėgantiems nuo Baltarusijos ir Rusijos režimų. Padedame žmonėms, kurie dėl karo atsidūrė sudėtingoje situacijoje. Siekiame padėti šių šalių menininkams, kad jie galėtų vystytis, kurti ir integruotis. Stengiamės kurti mūsų pasaulio ateitį ir paversti ją vientisesniu, pozityvesniu, mylinčiu ir komunikuojančiu.

